

A TENGERPART

NAPILAP.

IV. évfolyam.

FIUME, Péntek, 1907. szeptember 27.

217. szám.

Kiadóhivatal:

RIVA SZAPÁRY, ADRIA-PALOTA.

TELEFON 224. SZÁM.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre 12 kor. Egyóra 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HÍRDETÉSEKET

a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

Villa Giuseppe.

Szánalom nézni Fiuménak az ő istenverte topografiai állapotát. Hátra felé nem terjedhet (jóllehet örökösen hátra felé „halad“) a Karszt kérlelhetetlen tömkelege miatt; jobbrul-balrul az osztrák határok könyökölnek oldalba; elül pedig a tenger feneketlen mélysége szédíti az embert. Még csak a térségnek két iránya kínálkozik, amelyben terjedhetünk. A föld mélye és a levegő. De azt hisszük, hiában kínálkozik, ebbe nem kosztolunk bele. Már inkább csak a magyar állam észjárása szerint cselekednénk, hogy — még vagy száz millió forintot fektetnénk a tengerbe, hogy a horvát hajók valamivel közelebb Cherso szigetéhez üz-zék egymás üdvös pusztítására a népboldogító konkurrenciát.

Fiumében tehát mindig életbe vágó kérdés a föld, a terület kérdése. Érezi ennek a hiányát az állam, a város és a polgárság egyaránt. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy amikor arról volt szó, hogy a Villa Giuseppét az ő hatalmas parkjával egyetemben eladja József főherceg, az állam nyomban szemet vetett rá. Meg akarta vásárolni, hogy azt fölhasználhassa hasznos célokra, amelyek között remekelt a magyar kulturpalota eszméje egy bérházzal kapcsolatosan, amelyben az ide száműzött magyar polgárok hajlékra akadtak volna. Ekkor azonban megmozdult Fiume városa, mint szövetséget s sanda szemmel nézegette az állam hódító terveit. Az elke-seredett fiumei latin sajtó nyakra-főre azon iparkodott, hogy a Villa Giuseppét megmentse az állam karmai közül s azt az Indeficienter ápolatlan karmai közé helyezze. Az állam látván a hozzá méltatlan versengést: félre állt az utból, nem akart hódítani s hagyta, hogy Fiume városának mentő angyalai és vezérürüi, mint szövetséget, az Indeficienter karmai közé helyezzék József főherceg birtokát, amely kétség-telenül a gyöngyök gyöngye ma is. Megindulhatott hát a vásár a főherceg és a kegyelt város között. Az alku már ménkü nagy ideje folyik is. Hanem dülőre még nem jutottak benne; amint az állam kezdett nem törődni a villával és a parkkal, az Indeficienter karmai nem ragaszkodtak már olyan görcsösen ahhoz a területhez és palotához, mint valaha.

Az állam, amelyben a mi koronánk gyöngykalárisa csak vetélytársat lát, félre állott a versengés teréről. Ez okozta Fiume városának hirtelen lelohadt buzgalmát a palota- és telekvásárlás dolgában. Vagy talán a kedve nem is csappant volna meg, ha egyéb nem lép közbe, ami minden kereskedő városban divatozni szokott: *akorrupció*. Ez az alattomosan működő modern szörnyeteg, amely pompásabb gyilkoló eszköz gyakorta, mint a füst és hang nélkül való puskapor.

A onorevole rappresentanzának október

hó elsejéig kellene végső határozatra jutniok. Ezen az időn felül József főherceg mást gondolhat s a város eleshetik a Villa Giuseppetől. A jeles autonom-testület szépecskén és alattomosan kihuzza az időt, nehogy határozniá kelljen. Ez pedig a telekspekulánsok műve. A városi képviselőtestület egy táncol, ahogyan az érdekszövetkezetek füttyülnek. Most a telekuzsorások álltak a talpukra. A haszon jegyében össze szűrte a levét az olasz a horvátal s közös buzgalommal akasztják meg a városi kupak-tanácsamagy is nehezen gördülő kerekét. Ez pedig annál könnyebb, mert a hatóság javarészben telkes urakból áll, akiknek semmi sem szentebb, mint a saját érdekük. Ha a város megvenné a Villa Giuseppét, alapos konkurrenciával találják magukat szembe. Nem srófolhat-nák a magasba az ő telkeik árát s kénytelenek volnának szintén becsületes áron tudadni telkeiken s így az építkezés is fellendülhetne. Ha pedig ezt meg nem tennék, hosszú időre le kellene mondaniok a telekuzsora jövedelmező üzelméről.

Ime, ez az eset is ékesszólóan bizonyítja, hogy milyen háztartás folyik Fiume közügyi konyháján. A telekuzsorások előbb lakatot vertek a képviselőtestület szájára s aztán elnémitották a két leghangosabban üvöltő olasz ujságot, amelyek már letértek azon álláspontjukról, hogy a városnak égető szüksége a Villa Giuseppe. Sőt, már hanyatt-homlok mennek az előbbeni meggyőződésüknek: azt igyekeznek bizonyítani, hogy a városnak semmi szüksége már arra a nagy területre.

Ezek után már nagyon helyén való lenne, ha az állam venné meg a saját céljaira a Villa Giuseppét. Az Indeficienter elfordítja mind a két fejtét ettől a telekvásárlástól s védő szárnyaival takarja be a telekuzsorások hadát. A rappresentanza pedig már nem tart októberig ülést. Ezt azzal akarják megindokolni, hogy a szükséges aktákat nem készítették el az ülésre. Brávó! A Villa Giuseppe ügyében csakugyan kevés idejük volt még egy aktát megszerkeszteni egy egész év óta.

— **Különös tengeri lobogó.** Az angol flotta tengeralatli osztálya különös lobogót fogadott el. Vörös, kék és sárga színű áll, hogy a portsmouthi, devonporti és chathami tengeralatti állomásokat és raktárakat jelezzék s négy részre van osztva. Az egyik rész egy tenger alatt járó hajót, a másik három torpedó, a többi pedig — fehér egereket mutat. Egy tengeralatli hajó ugyanis sohasem indul utnak a nélkül, hogy fehér egereket ne vinne magával. Ez állatkák rendkívül érzékenyek a kártékony gázok iránt s utközben üveg alatt pontosan megfigyelik őket. Ha a veszedelmes gázok a normális mennyiséget meghaladják, az egerek elbágyadnak és kimerülnek. Ha kimúlnak, az a jele, hogy sürgős ideje a hajóval a víz színére szállni.

Egy fiumano emlékirataiból.

II. közlemény,

amelyben elmondatik, hogy miképpen lett az olaszgyűleletről magyargyűlelet és hogy mi okozta ezt a hirtelen átalakulást.

Mielőtt még magyarországi impresszióim leírásába fognék, vissza akarok pillantani az akkori időkbe, amikor gyermekéveimet éltem s amikor magyar világ uralkodott Fiumében. Ezekről úgy hiszem édes-keveset tudnak az itt élő magyarok, akik csak a későbbi években telepedtek le Fiumében.

Abban az időben, most huszonöt esztendeje, nagyon ritka volt még itt a magyar szó. Ha valaki magyarul beszélt az utcán, visszafordult az olasz nyelvet beszélő fiemei. De nem azért, mintha háragudott volna a magyarul beszélőkre. Bizonyosan a magyar nyelv zengzetes szavait hallgatta, amelyeknek hangsúlyozásában valami csodás szépség rejlik. Olyasféle, mint a Dante nyelvében, de mégis egészen más. A fiumei olasz akkoriban annyit sem tudott magyarul, mint ma. De akkor mégis szerette a magyart. Sőt ő is *magyarnak vallotta magát*. Magyar ruhában, fokossal járt és sértette önértétét, ha valaki *olasznak merre csufolni*. Mert akkoriban az olasz volt a gyűlölt, az az olasz, aki Itáliából vetődött ide a corpus separatumra. Az ellenszenv okát hamarjában nem is tudnám megtalálni. Talán a történelem tanította a fiumeit erre. Abban a korban, soha, de soha nem hallatszott a „porco ungherese“ csufolódás. Akkor az igazi olaszt, az Itáliából idevetődött embert csufolták ehhez hasonlóan.

Bámulatos az a változás, amelyen a fiumei olaszság alig egy évtized leforgása alatt átesett. Az olasz gyűlölet helyébe nem tudni miért, a magyarság ellen való mélységes gyűlölet fészkelte be magát a lelkekbe és még ma is uralja.

Hoi vannak azok az idők, amikor apáink büszkék voltak arra, hogy a magyar haza fiai, hogy magyaroknak vallhatják magukat. Ma történeti hazugságokon élőködik a fiatalok. Gyatra irodalmi lapjában azt hazudja, hogy a fiumei olasz fia az olasz hazának, hogy ma is élénken emlékeznek azokra az időkre, amikor a velencések Fiumében jártak s kedves emlékeket hagytak hátra. Ennél nagyobb történeti hazugságra kutatva-keresve sem bukkanhatnának. A velencések semmi kellemes emléket nem hagytak maguk után. A várost feldul-ták, elhamvasztották, a fiumei patriciusok szépséges asszonyait elrabolták, erőszakkal szeretőjükké tették.

Ezek hát azok a kellemes emlékek?

De ne időzzünk soká ennél a pontnál. Ez különben is a krónikás feladata, aki meg is állapította az igazságot.

Nekünk azt kell inkább kutatnunk, hogy mi okozta azt a szörnyű átalakulást, amely a polgárság érzéseiben és erkölceiben végbe ment?

Erre megint csak azt a feleletet adhatom, hogy a *külső nevelés*, amely az iskola, a rendszer hibáiból fakadt.

Ha példálózni akarnék, itt nagyon is találó példára hivatkozhatnék. A Licurgus két kutyájáról szóló példapeszédére. No de hagyjuk ezt is.

Egy másik okot is meg kell említenem, hogy a fiumei polgárság lelkében végbement változást megmagyarázzam. Itt pedig az akkori magyar kormány nemtörődömségére kell utal-

nom. A fiemei — mondjuk így a „nostragente”-ben meg volt a magyar nyelv, a magyar haza iránt való ragaszkodás csirája. Ezt kellett volna megmivélni. Ebből nőtt volna az a terebélyes fa, amely helyett ma száraz, lombtalan csenevész fát láthatunk csak magunk előtt. A magyar kormány akkor szigorú, erélyes eszközökhöz kellett volna nyulnia, hogy a már jelentkező veszedelmet, az idegenekkel hozott *irredenta eszmék terjesztését* még csirájában elfojtsa. Ez azonban nem történt meg. A magyar kormány itt megint elhibázta a politikáját, illetőleg taktikáját. Itt kezdődik a bűnös mulasztás, amelyet helyrehozni csak évtizedek kitartó munkájával lehet.

A mostani ut azonban nem oda fog vezetni. A nevelés terén fölmerült bajok orvoslást nyertek ugyan, de most más vonalon történik mulasztás.

A kicsinyes politikát gondolom, amely cseppet sem méltó a magyar kormányhoz, a melynek nem volna szabad alkudozásokba bocsátkoznia egy olyan párttal, amely jelszavakba burkolt politikáját csak arra használja fel, hogy a népet csalja, ámítsa, de közben kilopja a szájából még a száraz kenyeret is . . .

Egy fiemei gépész tragédiája.

Ártatlan bűnhődés. — Mért csapták el a tengerészeti hatóságotól?

Mit tett elkeseredésében?

Elment a királyhoz.

Tosi Antal 53 éves arcai születésű hajó-gépész, aki a tengerészeti hatóságnál volt alkalmazásban, 1889-ben elvesztette az állását. Azóta többször kísérletet tett, hogy visszahelyezték, de mindig elutasították. Az elkeseredett ember elhatározta, hogy Ischlben megiesi a királyt sétája alkalmával és előadja személyesen a panaszát. — szegény gépész tragikus sorsa bizonyosan érdekelni fogja olvasóinkat. Ime itt közöljük az esetről szóló tudósításunkat.

Mikor Tosi állását a tengerészeti hatóságnál elfoglalta, máris megkezdődött ellene az intrika két gépész társa részéről, akiknek sikerült Keresztesi Szende Fülöp akkori fiemei révkapitány segítségével Tosit tönkretenni.

A két gépész ugyanis nagyon jó viszonyban volt Szendével s rábírták, hogy Tosit turja ki az állásából. Szende csakhamar talált alkalmat és módot arra, hogy tervét végrehajtsa. Egy ízben, amikor a révkapitányi hivatalát ő vezette, magához hívatta Tosit s egy állítólagos szabálytalanság miatt leszárdta, sőt meg is pofozta. Tosi természetesen panaszt emelt az őt ért méltatlanság miatt a visszaérkezett révkapitányánál, aki nyomban megindította a vizsgálatot Szende ellen. Szendét kitérítő és befolyásos összeköttetései kirántották a hinárból s a fegyelmi eljárás azzal végződött, hogy a panaszos Tosit a tengerészeti hatóság állásából fegyelmi uton való elbocsátásra ítélte azon a címen, hogy fellelőjével szemben szemtelenül viselkedett.

Tosi, miután éveken keresztül kérvényezéseivel hasztalan igyekezett állásába visszajutni, a királyi kegyelméhez fordult. 1893. március 4-én a királyi kegyelmi uton vissza helyezte állásába, ámde újabb csapás érte.

Egy magasrangú kormányzói tisztviselőt tettenért a saját lakásán, amikor feleségével éppen megcsalta. Tosi az illető urat a feleségével együtt kidobta s az asszony ellen a válpöprt nyomban meg is indította. A magasrangú hivatalnok azonban bosszút állt Tosin, aki egy szép napon értesítést kapott, hogy ő felsége visszavonta kegyelmi tényét s így most már végleg meg van fosztva az állásától. Ez 1896-ban történt. Azóta Tosi járta folytonosan az összes fórumokat, hogy sérelmeit beigazolja s állásába való visszahelyezését kieszközölje. Mindez hasztalan volt. Hoszpotzky miniszteri tanácsos, aki a minisztérium tengerészeti ügyosztályának a vezetője, mindannyiszor kijelentette, hogy Tosi ügyében jogerős határozat van, tehát nem tehet semmit sem az ügyében.

A kabinetirodához is fordult több ízben Tosi, de kérvényei elintézés nélkül érkeztek vissza. Ez a körülmény azt a gondolatot érlelte meg a sorsüldözött emberben, hogy elmegy magához a királyhoz és személyesen panaszolja el neki a baját.

Tosi augusztus hónap elsején csakugyan Bécsbe utazott, de itt megtudta, hogy a király Ischlben tartózkodik s ott is marad. Tosi tehát Ischlbe utazott. Három hétig puhatólódzott Ischlben, hogy miképp férközhessen a király közelébe. A kabinetiroda utján ugyanis nem akart jelentkezni, mert tartott attól, hogy nem is bocsájtsák ő felsége elé. Elhatározta tehát, hogy az utcán szólítja meg a királyt. Megtudta, hogy a király minden reggel a kastélyhoz közel fekvő úgynevezett „Schöne Blick” fásorban szokott sétálni.

Augusztus 24-én felöltötte teng. rész egyenruháját, összes kitüntetését és érmeit a mellére tűzte s reggel 7 órakor elment a „Schöne Blick” fásorba.

Néhány perc múlva látható lett ő felsége alakja. Tosi feszes, katonai tisztelgő állásba vágta magát, amidőn azonban a felség alig 3—4 lépésnyire ért hozzá, kezeit esőleg összekulcsolta. A király ezt nyomban észrevette és egyenesen a tengerészruhába öltözött öreg Tosi felé tartott.

A felség kegyesen megszólította:

— No, mi az? Mit akar?

— Felséges uram! Velem nagy sérelem esett meg — felelte s előszedte a kérvényét.

— Micsoda sérelem? — kérdezte tovább kegyesen ő felsége.

— Jogtalanul megfosztottak a kenyeremtől! — szólott Tosi.

— Meg van írva az egész eset a kérvényében? — szólott újból a felség és átvette a kérvényt. — Akkor legyen nyugodt, majd rendben lesz az ügye.

Alig haladt el a király, természetesen megrohanták a zsandárok és a detektívek. Legalább husz ember ragadta meg.

— Mi az? mit csinált? Hogy merte megszólítani a királyt? — hangzottak a dühös kérdések. Erre bekísértek egy tágas csarnokba, ahol a király szárnysegéde elé vezették. Tosi elmondta a királyljal történt beszélgetes lefolyását. Csakhamar elbocsátották.

Azóta már értesítettek arról, hogy a király kabinetirodája sürgős elintézés végett leküldte ügyét Budapestre. Most kérvénye a közigazgatási bíróságnál várja az elintézt.

UJDONSÁGOK.

— A rapresentanza nem tart ülést. A városi képviselőtestület holnap nem tart ülést, mivel a napirendre kerülő ügyek aktáival még nem készült el a hatóság adminisztratív osztálya. A legközelebbi ülést október első napjaiban tartják.

— A kereskedelmi és iparkamara ülése. A kereskedelmi és iparkamara tegnap délután 6 órakor Meynier Henrik lovag elnöklésével ülést tartott. A jegyzőkönyv hitelesítése után két miniszteri leiratot tárgyaltak. Az egyik a szesz leparólok engedélyezéséről, a másik a husáruk drágulásáról szólt. A kamara az utóbira azt a választ küldi, hogy nyissák meg a szerb határokat, hogy az olcsó szerb sertés behozatala által legalább némi árcsökkenés álljon be a husárraknál. Ezután bejelenti az elnök, hogy a tengerészeti hatóság megküldötte a szabadhajózásról szóló legújabb törvényt. A kamara tudomásul veszi ezt, azzal a megjegyzéssel, hogy Fiuméra nem valami nagy haszon fog háramlani belőle. Ezután a debreceni, miskolci és kolozsvári kamarák átiratait tárgyalták. Az 1908. évi költségvetést az idej alapján állapították meg s ezzel az ülés este 7 órakor véget ért.

— A Társadalomtudományi Egyesület. A napokban volt a Társadalomtudományi Egyesületnek a közgyűlése, amelyben Stupicich Péter elnököt, a városi képviselőtestület tagját kibuktatták. Konstatáljuk, hogy a Társadalomtudományi Egyesület tudományos jellegét kezd magára öltetni.

— A velencei tengerjogi kongresszus. Tegnap nyílt meg Velencében a nemzetközi tengerjogi egyesület kongresszusa, amelyen nagy számban vannak képviselve a magyar szakemberek is. A kongresszuson magyar részről jelen van Nagy Ferenc, mint a Comité international maritime beltagja, a fiemei kormányzó, Fest Kálmán nyug. min. tan. Fuhrmann Ferenc dr. min. osztálytanácsos, a tengerészeti hatóság elnöke, Rosenkard György dr.

miniszteri fogalmazó, Eidlitz Hugó, az Adria igazgatója, Kovács József dr. az Adria vezértitkára, Kemény Ödön az Adria titkára, Copaitich Zsigmond és Pollich Máttyás, a Magyarhorvát hajóstársaság igazgatói, Benyovits Lajos dr. és Vio Antal dr. előadók. Az ünnepélyes megnyitás tegnap délelőtt folyt le az olasz igazságügy- külügy- tengerészügyi- és kereskedelemügyi miniszterek jelenlétében. A megnyitáshoz jelen volt Velence város polgármestere is. A kongresszust Orlando olasz igazságügyi miniszter nyitotta meg. Az európai nemzetek nevében Nákó Sándor gróf fiemei kormányzó üdvözölte a kongresszust, megígérve az alkalmat arra is, hogy a magyar nemzetnek az olasz nemzet iránt érzett őszinte rokonszenvét hangoztassa. A kormányzó beszéde, amelyet olasz nyelven mondott, nagy tetszést keltett s a kormányzót lelkesen megéljenezték. A megnyitó beszédek végzetével előterjesztették a jelentéseket a brüsszeli diplomáciai konferenciáról s azokról a tengerészeti eseményekről, amelyek az egyesület Liverpoolban tartott konferenciája óta megtörténtek. Délben a a közeli Lidón lunch volt, amelyet Velence városa adott. Délután 4 órakor tanácskozás volt a hajótulajdonosok felelősségének megállapítására. Este 9 órakor kivilágítás, tűzijáték, hangverseny volt a Márkus-téren. Ma délelőtt folytatták a tegnap délután megkezdett tanácskozást. Tizenegy és fél óra- kor lunch volt egy hajón, amelyet a Navigazione Generale, a Veloce, az Italia hajóstársaságok adtak. Délután 4 órakor folytatni fogják a délelőtti megkezdett tanácskozást. Este a Márkus-teret kivilágítják. A tanácskozásokat holnap folytatják.

— Vidor Dezső — „A Tengerpart”-hoz. Amióta nyilvánvalóvá lett, hogy Vidor Dezső, az Operaház jeles rendezője is vállalkozni hajlandó a pozsonyi-fiumei színház vezetésére, lapunk érdeklődéssel kíséri az ezen a téren fölmerülő mozgalmat s egyik minapi számában vezető helyen foglalkozott a fiemei színészet sorsával. Cikkünkre most Vidor Dezső levélben válaszol. A levelet egész terjedelmében itt adjuk:

Nagyon tisztelt Szerkesztő ur!

Éppen Pozsonyban jártam a „Nyugatmagyarországi Híradó”-éknál, mikor nevezett lap igen előzékeny szerkesztője figyelmessé tett a Tengerparti vasárnapi számában megjelent cikkelyre. Leírhatatlanul kellemes meglepetés gyánánt hatott rám a vezető helyen tartott nagybecsű közlemény, mely — ime már jó korán meggyőz arról, hogy egy becsületes főrekvésű színházi ember tervei milyen szíves megbecsülésben részesülnek a magyar közvélemény legtekintélyesebb megnyilatkozásában. A becses lapjok részéről előlegezett bizalom annyira lekötelez, hogy méltó formában alig tudok érte köszönetet mondani. — Anélkül, hogy terveim részleteiről, a pozsonyi-fiumei színészet vezetésére vonatkozó programomról és azokról az irányító elvekről — amelyek szerint dolgozni kívánék — most még érdemlegesen nyitkozhatnám, legyen szabad jelentenem, hogy tényleg szándékozom a pozsonyi-fiumei színház bérletére pályázni. A pozsonyban most szerzett tapasztalatok és okulások azonban arra a várakozó álláspontra szorítanak, amelyet maguk az illetékes tényezők is Balla legközelebb bemutatandó működésének néhány heti eredményéhez mérten tartanak szükségesnek elfogadni. Ha aztán a körülmények úgy alakulnának, hogy a Ballával felveendő harc nem ígérkezik abszolút kudarcnak: akkor hivatalos formában is jelentkezem a pályázaton. Az eddigi kilátások szerint nem csalódom, ha olyan véleményeket kockáztatok meg, hogy a pozsonyi színház jövőndő sorsa körülbelül kettőnk között fog eldőlni, mert eddigelé komolyabban számbavehető jelölt neve — a miénken kívül — alig került forgalomba. Az előjelekből mégis úgy látom, hogy — sok körülményből kifolyólag — Balla áll még előtérben. Néhány hét múlva mindenesetre többet fogunk megtudni.

Szíves üdvözlétemet küldöm a magyar szóért magyar szóval küzdő fiemei magyar újság összes derék munkatársainak.

Vagyok és maradok a t. szerkesztőség lekötölezett híve és kész szolgálja.

Budapest, 1907. szept. 25.

Vidor Dezső

a m. kir. Operaház rendezője.

— **A Fiumei Magyar Körből.** A Fiumei Magyar Körben október hó folyamán több ünnepség és mulatság lesz. *Október 5-én* tartja a kör első ez idei műkedvelői előadását, mely alkalomból Molnár Ferenc 3 felvonásos vígjátéka, a „Doktor ur” kerül színre. A főbb szerepeket Persa Juliska, Persa Erzsike, Csepeli Mariska, Hauk Ernő, Stenczel János és Kattics N. játsszák. *Október 6-án* emlékünnepet rendez a magyar kör saját helyiségeiben. Az emlékbeszédet Czink Lajos tanár fogja elmondani, Csepreghy I. tanár pedig alkalmi felolvasást tart. A kör dalá daja több énekszámot fog előadni. *Október 13-án* nagy szüreti mulatság lesz, ugyancsak a kör helyiségeiben. A szüret után tánc következik. Ezekon kívül még több mulatságot terveznek a télre, amelyek az eddigi tapasztalatokból következtetve jól fognak sikerülni. Mindenesetre örömmel nézzük a magyar kör tevékenységét, különösen akkor, amikor a hazafias érzés apolására rendez ünnepségeket.

— **Az állandó bizottság ülése.** A városi állandó bizottság tegnap délben Luppis A. F. alpolgármester elnöklésével ülést tartott, a melyen apró ügyeket intéztek el. A scurignei-ut kiépítésére vonatkozó ajánlatok közül a városi delegáció Bellen János és Superina Ferenc ajánlatát fogadta el.

— **Forgalomzavar a fiumei ipartelepen.** A fiumei ipartelepen két napra szünetel a forgalom. Egy szénnel megrakott kocsi kisiklott a vágányról és a sínpart erősen megrongálta. A kisiklás következtében most a szénforgalom lebonyolítása fennakadást szenved.

— **Különös bojkott.** Trieszti tudósítónk különös botrányról ad most hírt. E szerint a trieszti közönség sztrájkol a római Teatro Argentó ellen, amely most a trieszti szociálista párt meghívásából szerepel Triesztben. Más esztendőkhöz a római társulat megjelenése nagy szenzáció volt Triesztben s az olasz közönség zsúfoltságig megtölti a nézőteret. Az idén az történt, hogy elejétől-végig üres volt a színház. Az érdekes esetnek érdekesek az előzményei is. A római társulat tudniillik a trieszti szociálista párt szerződtette az idén Triesztbe. A szerződés persze a szociálista pártvezetők javára tekintélyes hányadát biztosította a jövedelemnek. A rómaiak kénytelenek voltak a szociálista imprezárióval megegyezni, különben az a lehetőség fenyegette őket, hogy a szociálisták botrányokkal lehetetlenné teszik trieszti tartózkodásukat. Tudniillik azonban, hogy Trieszt szociálistái és nem szociálista olaszai között halálos a gyűlölet a legutóbbi képviselőválasztások óta. Az olasz közönség nemzetiségük árulóját látja a szociálistákban, akik az irredenták eszméjét gyalázzák és az olaszok esküdt ellenségeivel szövetkeznek az olasz párt lelérésére. A bojkott tehát voltaképpen a szociálista impresárióinak szólt. A trieszti olaszok nem akarják a maguk obulusaival gyarapítani azoknak a szociálistáknak pénztárát, akik a pénzt éppen az ő lelérésükre fordítják. A római társulat egyelőre még küzd a részvétlenséggel az előrelátható, hogy az egyetlen küzdelmet már nem sokáig győzi.

— **Megjött a japán hajó.** Tegnap érkezett kikötőnkbe az osztrák Lloyd hajóstársaság „Nippon” gőzöse, amely Kobe Japán kikötőjéből van visszatérőben. A hajó különböző apró csecsebecsét hozott Japánból, amelyeket a hajó legénysége áruba bocsát.

— **A zálogházban árvereznek.** A fiumei zálogház igazgatósága közhírré teszi, hogy október 17-én délelőtt 9 órakor árverezni fogják azokat a tárgyakat, amelyekre egy év óta nem fizettek kamatot. Az értéktárgyakat az árverés napjáig ki lehet váltani.

TÁVIRAT. TELEFON.

Mi lesz?

Zsarolás Susákról — Budapest.

Dalmáciában biztosítják a tenger munkásait.

A petrovai gyilkosokat fölakasztják.

Gyermekjátékból tüzvész.

A bécsi himlő.

Mi lesz?

Budapest, szept. 26. Bécsi hírek szerint a magyar kormány erősen készül arra, hogy ha a kiegyezést nem sikerül megkötöni, minő intézkedéseket léptessen életbe.

Budapest, szept. 26. Wekerle Sándor miniszterelnök ma a kormány tagjaival hosszasan tanácskozott a kiegyezés dolgában.

Zsarolás Szusákról — Budapest.

Budapest, szept. 26. Hegyi Jenőné magánzónó büntető főjelentést tett a Fiume mellett, Szusákon lakó Kröml Lipóiné és Sztojanovics István állítólagos szerb katonatiszt ellen, akik életveszélyes fenyegetéssel több ezer korona erejéig megszarolták. Sztojanovicsról kiderült, hogy Szerbia legnagyobb szélhámosa. A rendőrség az éjjel letartóztatta. Krömlémet nem találták Budapesten s most a szusáki hatóság utasították a letartóztatás iránt.

Dalmáciában biztosítják a tenger munkásait.

Zára, szept. 26. A tegnapi tartománygyűlésen a kormánynak a tengeri munkások biztosításáról szóló törvényjavaslatát *egyhangúlag elfogadták.* (Tehát ebben is megelőztek bennünket. A rómaiak megcsinálták a munkásbiztosítási törvényt, de kiszorították belőle a tengerjáró népet. A szerk.)

A petrovai gyilkosokat fölakasztják.

Budapest, szept. 26. A királyi Kuria második büntető tanácsa három napi tárgyalás után ma hirdette ki az ítéletét a petrovai rablógyilkosok ügyében. A Kuria helybenhagyta a máramarosszigeti törvényszék ítéletét, amely *kötél által való halálra ítélte a két gyilkost, Husz Ábrahámot és Mihalka Jánost.*

A bécsi himlő.

Budapest, szept. 26. Az elmúlt héten három újabb himlő megbetegedés fordult elő. Az utolsó öt napon nem jelentettek újabb esetet. Január óta Bécsben 142 himlő esetet jeleztek be az egészségügyi hatóságnak.

Gyermekjátékból tüzvész.

Győr, szept. 26. A közeli Szécsény községben kis gyermekek játék közben felgyújtottak egy házat. A tűz gyorsan terjedt és *huszonhárom* épületet a melléképületeket és a terményeket elhamvasztotta. A kár igen nagy.

Felelős szerkesztő: Murai Jenő.

Szerkesztő: Korcsmáros Pándor.

Kiadótulajdonos:

„A TENGERPART” lapkiadó vállalat.

Francia és olasz

nyelvet olcsón tanít kitűnő módszerrel bíró kisasszony. Czim: Piazza del Mercato Coperto 2. sz. III. em. balra.

CIGALE tengeri fürdő
LUSSINPICCOLO mellett.
PROSPEKTUS KIVÁNTATRA.

A FIUMEI KERESKEDELMI BANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ADRIA PALOTA FIUMÉBAN ADRIA PALOTA
betétkönyvek és folyószámlák után

4 1/2 % netto kamatot

törít meg feletnek.

A járandékadót a bank önmaga viseli.

Trbojević G.

újjonnan megnyitott papír és könyvkereskedése

Fiume, Via Molo, a szerb ortodox hitközség épületében.

Ajánlja dus raktárát könyvekben, hangjegyekben, mindennemű papíráruban, író- és rajzszerkekben, üzletikönyvekben és finom albumokban.

A zágrábi papirgyár lerakata.

BUTOROZOTT SZOBA

utcai 2 ablakos egy vagy két ur részére teljes ellátással — lakás és ellátás összesen havi 45 frtért — azonnal kiadó. — Czim: Via Risorta 62 (régí szám 365.) I. em. balra.

UJ

FÉRFIRUHA TEREM.

FIUME, Corso 7. II. em.

Alulírott, a Wenitzky-féle férfiruha-terem eddigi első szabásza önálló

férfiruha termet nyitottam

Corso 7. sz. alatt (II. emelet).

Tizenöt évi szabászi multam, melyből 4 évet Fiumében és 11 évet Budapest legelső férfiruha termeiben töltöttem. Kezeskedik munkám és zabásom kitűnő voltáért.

Legujabb valódi angol és hazai szöveteim máris raktáron vannak és kérem a n. é. közönség szives mielőbbi látogatását.

JUTÁNYOS ÁRAKAT SZÁMITOK.

Mély tisztelettel

SCHENK LAJOS,

Corso 7. II. em.

A

„De la Ville”

kávéházban

ma és minden este

BARCA JENŐ

kaposvári jeles cigány zenekara

hangversenyez.

Egyedüli magyar konyha Fiumében.

MAGYAR VENDÉGLŐ

Szápáry rakpart
az Adria-palota mellett.

• VENDÉGSZOBÁK OLCSÓ ÁRBAN. •

Reggelizés előtt fél pohár Schmidthauer-féle radio-activ

Igmándi

keserűvíz

az elrontott gyomrot 2-3 óra
alatt teljesen rendbe hozza.

Hathatós óvszer a belső betegségek elterjedésének megállítására, úgyszintén kiváló gyógyhatású gyomor-, bél- és vérbajokban, továbbá elkövetés, szívelhásodás és azzal járó fulladásnál, sárgaság, máj- és lépdeganat, cukorbetegség, aranyér, csúz- és köszvénynél, vérbőségénél s egyéb belső szervezeti bajokban. — Főszétküldés a forrástulajdonos: Schmidthauer Lajos gyógyszerésznél Komáromban. Kapható minden jobb gyógyszerész és fűszerüzletben, Fiumében Heim F.-nél, kis üveg 30 f., nagy üveg 50 f. — Össze nem tévesztendő más fajta keserűvizekkel.

GAMBRINUS-BUFFET

VIA LIDO, DANIEL-MOLO ATELLENEBEN.

Van szerencsém Fiume város és környékének t. közönségével tudatni, hogy fenti cím alatt Fiumében gazdagon felszerelt

uzsonna-termet és álló sör- és borozót létesítettem.

Raktáron tartok állandóan friss prágai füstölthús különlegességeket, naponként hozatok valódi bécsi vírstíliket és azokat helyiségemben melegen is felszolgálom.

Stajer hizlalt baromfiak, kacsák, libák, tisztán kikészítve, hidegen és melegen.

Sajtok, halkonzervek, főtt és sült édesvízi és tengeri halak, befőttek, gyümölcsök, csemegék állandóan raktáron.

A **hőbányai polgári serfözde** sokszor díjazott és közkedvelt világos pálcacsörét jégbe hűtve palackokban is árusítom. Bel- és külföldi boraim a legkitűnőbbek.

Szakértelemmel rendezek bufetteket klubokban, családoknál, esküvőkön vagy magánosoknál.

Finom, előzékeny kiszolgálást biztosít

KUHN GYULA.

Szent-István vedjegyű Dupla Maláta-sör palackokban.

Első és legjobb hírnevű óráüzlet

Nattich Henrik

FIUME, Corso.

Chronometer és műórás

Genfi és Glashütte-féle

angol különlegességi gyártmányok.

Rákóci vendéglő

Az új kivándorlási palotával szemben,

Valódi magyar konyha.

Ebéd és vacsora 20 forint.

Kényelmes hely társas kuglizók részére. Gyönyörű kerthelyiség.

Tisztelettel

GULYÁS LÁSZLÓ, vendéglős.

„OLIMPO“ CINEMATOGRAF

Via Germania 11. szám. Braida.

Naponta előadások d. u. 4 órától kezdve.

Vasár- és ünnepnapokon d. e. 10 órától 1-ig és d. u. 4-től 10-ig.

Rendkívül érdekes képek.

Kiváló Ujdonságok.

☛ Kétszer hetenkint váltakozó műsor. ☛

BELÉPTI DIJ: I. hely 40 fill.

II. hely 20 fill.

Katonák és tiz éven aluli gyermekek a felét fizetik.

Szájpadlás nélküli szabadalmazott

FOGSOROKAT

egy darabból kizárólag készít

FRISCH LEO

az Adamich-tér sarkán Via Lido 2. II. em. (Rinaldi-ház)

naponta d. e. 8-12 és d. u. 2-6.

Minden műtét fájdalom nélkül személyesen végez el.

Foghuzás, arany-ezüst és porcellán-plombirozás.

Aranykoronák; szájpadlás nélküli arany fogsorok; porcellán és arany fogsorok (legújabb). Kaucuk- és smaltol-fogsorok.

Katonatisztek, állami és vasuti tisztviselők jelen-
tekeny mérséklésben részesülnek.

Csizmás Demeter

fiumei első magyar fodrász

VIA ADAMICH 2., az Európa szállodával szemben.

készít mindennemű hajmunkát jutányos áron, úgy mint parókát, hajfonatot és mindenféle hajdizst.

Bel- és külföldi illatszerek, a legjobb hajhullás és korpaképződés elleni szerek kaphatók.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA

a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépitőszerek, stb. stb.

SZOBA ÉS CIMERFESTŐ VÁLLALAT.

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy Via del Pino 9. szám alatt cimer-, szobafestő és másoló-üzletet nyitottunk.

Elvállalunk szoba- és díszlet-festést, mázolást a legegyszerűbb kivitelűtől a leggazdagabbig.

Fa-, bádög-, vászon- és üveg-cimtblák készítését a legmodernebb kivitelben a legolcsóbb árak mellett.

A n. é. közönség szives pártfogását kéri

mely tisztelettel

KURZ FRIGYES és TSA

Via del Pino 9. szám.

KORONA

■ VENDÉGLŐ ■

FIUME, CORSIA DEÁK 30.

TELJESEN UJJÁALKITVA.

Kitűnő magyar konyha.

Valódi magyar borok.

Izletes ételek és italok.

Előfizetőknek ebéd és vacsora:

18.—, 24.— és 30.— frt.

Magyar honfitársainak szives támogatását kéri

HOPP VINCE,
VENDÉGLŐS.

A Fiumei Népbank Részvénytársaság

(Fiume, Andrassy-utca 1. sz. I. em.)

elfogad a legelőnyösebb feltételek mellett betéteket takarékkönyvekre, számlára és giro-számlára;

hitelt nyújt folyó számlára és elfogadványok a;

leszámitol váltókat és kereskedelmi értékeket;

kibocsát csekkeket, utalványokat és hitelleveleket a monarchia és a külföld minden nagyobb városába;

vesz és elad értékpapírokat, külföld váltókat és bel- és külföldi pénznemeket;

előleget nyújt árakra és értékpapírokra;

megőríz és kezel értéktárgyakat;

gondoskodik okmányok, értékpapírok, szelvények és kisorolt értékek inkassójáról; végrehajt tőzsdei

műveleteket kellő gyorsasággal;

fizetéseket eszközöl mérsékelt feltételek mellett a főbb kereskedelmi piacokon.

A DREHER ANTAL-féle egyesült sörgyárak részvénytársaságának

(gyár Budapest-Kőbánya) FIUMEI FŐRAKTÁRA.

IRODA: ÜRMÉNYI-TÉR 6. — JÉGGYÁR: CANALE-UTCA, Steinmann-ház. — TELEFON SZÁM 226

GYÓGYHATÁSÚ DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör. A sör hetenként 25 majolika palackot tartalmazó eredeti ládákból érkezik frissen a gyárból. — Ezen kitűnő sörön kívül állandóan raktáron van kiviteli és márciusi sör, 1/4, 1/2 és 1 hl.-es hordókban és 50 fél literes palackot tartalmazó eredeti ládákból.

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is kapnak. ●▶◀● Bárhova házhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÓ HEIYEK:

„Unione“-üzlet Via del Pino. — F. Pavletich (volt fogyasztási szövetség. üzlet) Corso Prolungato. — A „Salomon“-féle cukrászda, tulajdonos: Bardola V.

MINDENKOR FRISS CSAPOLÁS:

a Bonavia szállóban, tulajdonosa: SCALA FERDINAND; a Sorko-féle vendéglőben, a községi takarékpénztár épületében, Batthyányi rakodópart 10. és a New-York kávéházban, Corsia Deák.

==== Főképviselet: RUPNIK EMIL, Ürményi-tér 6. ====

NYOMATOTT A T. NYOMDÁBAN, FIUME.